

UVODNIK

Miodrag Bjeletić, izvršni direktor Beogradskas Otvorene škole

Dragi čitaoci,

Dobro došli u 4. izdanje biltena Platforme „Održivi razvoj za sve“. Ovoga meseca se fokusiramo na 13. cilj održivog razvoja: Akcija za klimu.

Pre nešto više od dva meseca bili smo svedoci pregovora koji su održani na 26. Konferenciji država članica Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promeni klime (KOP 26) u Glazgovu. Države, zapravo lideri država, odlučivali su o budućnosti sveta, ostvarenju ciljeva Paris-kog sporazuma, kao i o temi ovog uvodnika, cilju održivog razvoja 13: Zaštita klime.

Kada je reč o klimatskim problemima, ljudi su ključni faktor. Revolucionarni Pariski sporazum postavio je sledeći cilj: zadržati porast globalne temperature na znatno ispod 2°C, po mogućnosti na 1,5°C u odnosu na predindustrijske nivoe, kako bi se izbegli rizici i štetni efekti klimatskih promena. Nauka je jasno ukazala da moramo da se znatno približimo temperaturi od 1,5°C, ukoliko želimo da sprečimo nepovratne, razarajuće posledice klimatske krize. Međutim, klimatske ambicije do sada usvojenih nacionalnih politika vode svet ka porastu globalne temperature za 2,7oC do kraja veka. Zato nam je hitna zajednička klimatska akcija sada potrebna neko ikada.

Ono što smo videli u Glazgovu uliva efekat nade. Politički lideri su održali da će smanjiti emisiju gasova s efektom staklene bašte, što bi, ako se ostvari, do 2100. godine moglo da zadrži rast globalne temperature na 1.8oC iznad predindustrijskih nivoa.

Da bismo to postigli, potrebna nam je brza dekarbonizacija, ubrzan razvoj tržišta obnovljive energije i, što je najvažnije, moramo prestati sa upotrebom fosilnih goriva. Ugalj je najvažniji izvor gasova s efektom staklene bašte koji doprinosi klimatskoj krizi i više od 40 zemalja se složiло da postepeno ukine korišćenje energije na uglj. Druge zemlje su se složile da samo "postepeno smanje" umesto da "postepeno ukinu" uglj, a formulacija je izmenjena pošto su u poslednjem trenutku intervenisala uticajna Kina i Indija, dva najveća potrošača, proizvođača i uvoznika uglja. Pa ipak, činjenica je da se u globalnom dogovoru o klimi po prvi put pominju planovi da se smanji upotreba uglja. Neke od zemalja koje se tradicionalno oslanjaju na uglj, poput Poljske, Vijetnama, Čilea i Indonezije, po prvi put su objavile da nameravaju da prestanu da upotrebljavaju uglj. Pored toga, zemlje, banke, kompanije i organizacije stožile su se da okončaju svo ulaganja u novu proizvodnju električne energije iz uglja, kako na domaćem tako i na međunarodnom planu, da što pre povećaju proizvodnju čiste energije i da naprave pravedan prelazak sa energije tako da koristi svim članovima zajednica. Drugi važan korak bio je dogovor 110 zemalja da do 2030. godine prestane krčenje šuma. Ove zemlje (a među njima su SAD, Kina i Rusija) poseduju 86% svetskog šumskog zemljišta. Ono što treba da usledi je da razvijene zemlje poboljšaju obezbeđenje i mobilisanje finansijskih sredstava, što je takođe deo Pariskog sporazuma, kako bi pomogle nerazvijenim zemljama u ublažavanju klimatskih promena i prilagođavanju izmenjenim klimatskim uslovima. Klimatska pravda, gubici, šteta i sve veća zabrinutost mladih takođe su bile teme razgovora na KOP-u 26.

Šta sve to znači za Srbiju i naše susede na Zapadnom Balkanu? Da li smo spremni da se prilagodimo, da li radimo svoj deo posla da sprečimo klimatske promene? Činjenica je da je Jugoistočna Evropa identifikovana kao jedno od žarišta klimatskih promena. Čak i ako se na globalnom nivou smanji emisija gasova s efektom staklene bašte, na Balkanu ce se do kraja ovog veka prosečna godišnja temperatura povećati za 2,0-3,0oC u odnosu na sadašnju. Ako emisija gasova s efektom staklene bašte nastavi da se povećava na globalnom nivou, temperatura u regionu ce porasti za 4,0-5,0°C u odnosu na današnje nivoe. To znači da će doći do povećanja već primetnih letnjih toplotnih talasa i suša (i po broju i po intenzitetu) i da će do kraja veka prevladati trend sušenja našeg regiona. Godišnja raspodela padavina nastaviće da se menja i izaziva poplave kojih smo već bili svedoci u nedavnoj prošlosti. Zbog klimatskih promena verovatno ce se smanjiti zalihe vode za pice i kvalitet i količina poljoprivrednih prinosa, a porasće letnja potrošnja energije za hlađenje i stvorice se mogućnost širenja novih bolesti. Dakle, podrazumeva se da je pod hitno potrebna ciljana klimatska akcija za Zapadni Balkan.

Međutim, kada pogledamo izjave delegacija zemalja Zapadnog Balkana u Glazgovu, možemo da vidimo samo deklarativnu opredeljenost, koja ne obećava mnogo kada je reč o pravoj klimatskoj akciji. Napor zemalja iz ovog regiona do sada su bili slabi i zaostaju u svakom pogledu. Jedino je Severna Makedonija donela jasne planove za postepeno ukidanje upotrebe uglja, dok druge zemlje ili imaju neodređen stav ili čak planiraju nove kapacitete za uglj, uprkos proklamovanoj političkoj opredeljenosti regionalnih lidera. Hitno je potrebna jasna politička ambicija zajedno sa stvarnom klimatskom akcijom da bi do 2050. godine bila ispunjena obaveza dugoročne deklaracionizacije, utvrđena Deklaracijom o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan, koju su balkanski lideri potpisali na samitu u Sofiji novembra 2020. godine.

Srbija nije objavila nikakve klimatske ciljeve na pregovorima u Glazgovu. Štaviše, Srbija nije postavila nikakve klimatske ciljeve još od 2015. godine. Srbija nije ažurirala svoj nacionalno utvrđeni doprinos do dogovorenog roka u septembru ove godine, niti je usvojila strategiju niskuogljeničnog razvoja. Izrada nekih politika je u toku (na primer, integrisanog Nacionalnog energetskog i klimatskog plana i Nacionalnog plana adaptacije na izmenjene klimatske uslove), a doneti su i neki novi zakoni (na primer, Zakon o klimatskim promenama, Zakon o obnovljivim izvorima energije). Ali kada je reč o implementaciji, nije jasno kako i da li će ovi zakoni na neki praktično izvodljiv način podržati ublažavanje Klimatskih promena i prilagođavanje izmenjenim klimatskim uslovima.

Po objavljivanju rezultata pregovora u Glazgovu, Antonio Gutereš, generalni sekretar UN, naglasio je da je vreme da se prede u "režim hitnosti", prekine subvencionisanje fosilnih goriva, ukine korišćenje uglja, stavi cena na ugljenik, zaštite osetljive zajednice i ispuni dogovorena finansijska obaveza od 100 milijardi dolara za borbu protiv klimatskih promena. "Nismo postigli te ciljeve na ovoj konferenciji, ali imamo građu za napredak", rekao je. Ta građa, rezultat pregovora u Glazgovu, treba da dovede svet do klimatski bezbedne budućnosti, i ne samo što će pomoći da se ostvari 13. COR: Akcija za klimu, već će doprineti Agendi 2030 u celini.

Kako će se Srbija prilagoditi ovim klimatskim politikama i promenljivim klimatskim uslovima? Kako će odgovoriti na "postepeno smanjenje" upotrebe uglja dogovoreno u Glazgovu, budući da se 70% električne energije u zemlji proizvodi iz neekvalitetnog lignita? Da li je klimatski dogovor iz Glazgova zaista "odlučujući dogovor", znak da je "odzonilo energiji na uglj", kako je rekao domaćin, premijer Boris Đzonson? Da li ovaj dogovor znači i da je odzonilo proizvodnji električne energije i energetskoj bezbednosti u Srbiji ili nudi novi početak i zdravlju budućnost? Zbog sve većih klimatskih, ekoloških i razvojnih problema Srbije, nema vremena za čekanje. Mi ćemo nastaviti da se bavimo uzrocima i posledicama klimatskih promena sopstvenim resursima, među kojima je i Platforma "Održivi razvoj za sve", a uz podršku građana nastavicećemo da pozivamo na odgovornost naše donosiće odluka, kako bismo obezbedili odgovornu, transparentnu, delotvornu i pravednu klimatsku politiku, koja reaguje na hitnost klimatskih promena i može doneti korist svim građanima Srbije.

VESTI

IZVEŠTAJ SA JAVNE DEBATE „AGENDA 2030 I ZAKON O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI -KAKO DO USPEŠNE PRIMENE“

Fondacije Centar za demokratiju i Ana i Vlade Divac organizovale su javnu debatu „Agenda 2030 i Zakon o rodnoj ravnopravnosti – kako do uspešne primene“, 29. oktobra 2021. Debata je realizovana kao deo aktivnosti savetodavne Tematske grupe „Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i devojčice“ u okviru Platforme „Održivi razvoj za sve“. Diskusija je zaključena sa ciljem nastavka sa radom na primeni novog Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Kroz analizu „Rodna ravnopravnost u kontekstu održivog razvoja i rešenja sadržanih u Zakonu o rodnoj ravnopravnosti“ formulisane su preporuke elemenata javne politike koje će biti promovisane i zastupane tokom rada na Platformi „Održivi razvoj za sve“.

Pročitaj više...

ODRŽAN TEMATSKI DRUŠTVENI DIJALOG O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODE

Društveni dijalog „Unapređenje zakonodavnog okvira za zaštitu prirode“ održan je u organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, a na inicijativu i u saradnji sa Beogradskom otvorenom školom, Svetskom organizacijom za zaštitu prirode (WWF) Adria, Centrom za istraživanje biodiverziteta i Mladim istraživačima Srbije. Dijalog je održan 1. oktobra, uz podršku Balkanskog fonda za demokratiju, Fondacije BFPE za odgovorno društvo i Ambasade Kraljevine Norveške. Na kraju dijaloga, postignuta je saglasnost o potrebi kontinuiranog kreiputivanja sistema zaštite prirode u Republici Srbiji. Ministarstvo zaštite životne sredine obavrazilo se na nastavak primene Zakona o planskom sistemu, koji propisuje učešće svih zainteresovanih strana i ciljnih grupa u procesu praćenja efekata javnih politika, kao i izradu ex post analize efekata primene zakona i ostalih podzakonskih akata i propisa.

Pročitaj više...

RADIONICA TEMATSKE GRUPE ZA PLANIRANJE LOKALNOG EKONOMSKOG RAZVOJA

Ekonomski stub Platforme „Održivi razvoj za sve“ održao je radionicu u sklopu serije razgovora na nacionalnom i lokalnom nivou, posvećenih pitanju planiranja ekonomskog razvoja od strane lokalnih zajednica, 5. oktobra 2021. godine. Cilj radionice je pokretanje tema vlasništva lokalnog ekonomskog razvoja lokalnih zajednica /samouprava, u kontekstu lokalizacije ciljeva održivog razvoja i sprovođenja Agende 2030. Diskusija je otvorila nekoliko tema koje će dalje biti razrađivane i dopunjavane kroz razgovore sa akterima na lokalnom nivou.

Pročitaj više...

DODELA PRIZNANJA NA KRAJU „NEDELJE ODRŽIVOG RAZVOJA I POSLOVANJA“

„Nedelja održivog razvoja i poslovanja“ realizovana je u organizaciji Foruma za odgovorno poslovanje i Smart kolektiva u novembru, sa ciljem isticanja važnosti još jačeg uvezivanja Ciljeva održivog razvoja i poslovanje kompanija i povećanje svesti o značaju ove teme u poslovnom sektoru. Događaj je okupio veliki broj govornika iz javnog, poslovnog i civilnog sektora, uključujući i veliki broj malih i srednjih preduzeća.

U okviru sedmodnevnog programa organizovana je i dodela priznanja „Šampioni održivosti“ kompanijama koje su tokom 2020. i 2021. godine realizovale projekte koji doprinose upravo ispunjenju Ciljeva održivog razvoja i predstavljaju primere dobre prakse.

Pročitaj više...

ODRŽAN TEMATSKI DRUŠTVENI DIJALOG O SOCIJALNOM PREDUZETNIŠTVU

Tematski društveni dijalog „Koncept socijalnog preduzetništva i primeri dobre prakse u Republici Srbiji“ održan je 18. oktobra, u organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, u saradnji sa Ministarstvom za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Događaj je podržan kroz projekte Nemačko-srpske razvojne saradnje „Usluge socijalne zaštite za osetljive grupe“ i „Reforma javnih finansija – Agenda 2030“, koje sprovodi GIZ. Na događaju je istaknuto da bi najnoviji nacrt Zakona o socijalnom preduzetništvu trebalo na drugačiji način da uredi poslovanje po principu solidarne ekonomije, te da socijalna preduzeća dobiju status i binu prepoznata u pravnom sistemu Srbije.

Pročitaj više...

TEKST OVOG BROJA

ŠAMPIONI ODRŽIVOSTI - PRIMERI DOBRE PRAKSE DOPRINOSA BIZNIS SEKTORA AGENDI 2030

Poslovni sektor prepoznat je kao jedan od značajnih činilaca koji kroz svoje aktivnosti, s jedne strane, može značajno da doprine, ili s druge strane, značajno uspori dostizanje Ciljeva održivog razvoja. U nameri da ukažu na konkretne primere kojima poslovni sektor u Srbiji doprinosi sprovođenju Agende 2030, a koji mogu da posluže kao inspiracija i motivacija predstavnicima šire poslovne zajednice za angažovanje i akciju, Forum za odgovorno poslovanje i Smart kolektiv su, na kraju nedavno održane „Nedelje održivog razvoja i poslovanja“ u okviru Platforme „Održivi razvoj za sve“, prepoznali i nagradili primere dobre prakse. Predstavljamo vam projekte koji su sprovođeni tokom 2020. i 2021. godine, a koji su sastavni deo poslovnih strategija i dugoročnih ciljeva kojima ove kompanije pokazuju svoju posvećenost sprovođenju Agende 2030.

„Kroz prepoznavanje primera dobrih praksi, ukazujemo na značaj koji doprinosi poslovnoj sektoru može pružiti Agendi 2030, kao i da su Ciljevi održivog razvoja kompatibilni sa poslovnim strategijama i duboko ukorenjeni u poslovne aktivnosti. Nadamo se da ćemo u narednom periodu imati sve više „Šampiona održivosti“ koji gradeći odgovoran odnos prema životnoj sredini i društvu u home posluju, preduzimanjem inicijativa i uvođenjem inovativnih modela angažovanja, grade i sponovni put do održivosti“; izjavio je Neven Marinović, izvršni direktor Foruma za odgovorno poslovanje i direktor Smart kolektiva.

https://sdgs4all.rs/documents/sampioni-odrzivosti-primeri-dobre-prakse-doprinos-a-biznis-sektora-agendi-2030/.

Pročitaj više...

INFOGRAFIK

Kao prioritete u svom poslovanju kompanije članice ističu:

Cilj 12.6. Podsticati kompanije, posebno velike i međunarodne kompanije, da usvoje održive prakse i da integrišu informacije o održivosti u svoj ciklus izveštavanja.

